

30 Ianuarie

În această lună, în ziua a treizecea, pomenirea Sfinților noștri părinți și mari dascăli ai lumii și ierarhi: Vasile cel Mare, Grigorie Cuvântătorul de Dumnezeu și Ioan Gură de Aur.

Pricina acestui praznic a fost următoarea: în zilele împăratului Alexie Comnen care a luat sceptrul împărăției în anul 1081, după împăratul Botaniat, s-a iscat neînțelegere între oamenii cei mai de cinste și mai îmbunătățiți. Unii cinsteau mai mult pe Vasile cel Mare, zicând că este înalt la cuvânt, ca unul care a cercetat prin cuvânt firea celor ce sunt, că la fapte se aseamănă aproape cu îngerii, că nu era lesne iertător, că era fire hotărâtă și nu era stăpânit de nici un lucru pământesc. În schimb, pogorau pe dumnezeiescul Ioan Gură de Aur, zicând că ar fi fost oarecum potrivnic lui Vasile, pentru că ierta prea lesne și îndemna la pocăință. Iar alții înălțau pe acest dumnezeiesc Ioan Gură de Aur, zicând că este mai omenească învățătura lui și că îndreaptă pe toți, și-i înduplecă spre pocăință prin dulceața graiului său. Ei ziceau că Ioan Gură de Aur stă mai presus decât marele Vasile și Grigorie prin mulțimea cuvântărilor sale, cele dulci ca mierea, prin puterea și adâncimea cugetării. Alții înclinau spre dumnezeiescul Grigorie, că adică el ar fi întrecut pe toți, și pe cei vechi, vestiți în învățătura elinească, și pe ai noștri, prin înălțimea, frumusețea și cuviința

cuvântărilor și scrierilor lui. De aceea ziceau că Grigorie biruie pe toți și stă mai presus decât Vasile și Ioan. Deci, se ajunsese acolo că lumea se împărțise: unii se numeau ioanieni, alții vasilieni și alții grigorienii, și pricire în cuvinte era pe numele acestor sfinți.

Mai târziu, după câțiva ani, sfinții aceștia se arătară, unul câte unul, după aceea câte trei împreună, aievea, iar nu în vis, arhierelui care păstorea atunci cetatea Evhaitenilor, și care se numea Ioan, fiind bărbat înțelept în toate, cunoscător al învățăturii elinești, cum se vede din scrierile lui și care ajunsese pe culmea virtuților.

Atunci, sfinții grăiră într-un glas către dânsul: noi, precum vezi, la Dumnezeu una suntem și nici o împotrivire sau vrajbă nu este între noi. Ci fiecare la timpul său, îndemnați fiind de Duhul Sfânt, am scris învățături pentru mântuirea oamenilor. Cum ne-a insuflat Duhul Sfânt, așa am învățat. Nu este între noi, unul întâi și altul al doilea, și de vei chema pe unul, vin și ceilalți doi. Drept aceea, scoală-te de poruncește celor ce se privesc să nu se mai certe pentru noi. Că nevoința noastră a fost aceasta, și cât am fost vii și după ce am răposat, ca să împăcăm și să aducem lumea la unire. Împreunează-ne într-o singură zi și ne prăznuiește cu bună-cuviință. Înștiințează și pe urmași, că noi una suntem la Dumnezeu și încredințează-i că și noi vom ajuta la mântuirea aceluia ce fac pomenirea; căci nouă ni se pare că avem oarecare îndrăznire la Dumnezeu. Acestea zicându-le, s-a părut că ei se suie iarăși la ceruri, îmbrăcați în lumina nespusă și chemându-se unul pe altul, pe nume.

Iar minunatul om care a fost Ioan Evhaitul, după ce se sculă, a făcut așa cum îi porunciseră sfinții, potolind mulțimea și pe cei ce se certau, căci acesta era om vestit pentru viața lui îmbunătățită. El a dat Bisericii sărbătoarea aceasta spre a fi prăznuită. Și iată gândul acestui om: cunoscând că luna aceasta ianuarie, îi are pe câte trei sfinți: la zi întâi pe Vasile cel Mare, la douăzeci și cinci pe dumnezeiescul Grigorie și la douăzeci și șapte pe dumnezeiescul Ioan Gură de Aur, i-a sărbătorit la un loc în ziua a treizecea, împodobindu-le slujba cu canoane, cu tropare și cu cuvinte de laudă, așa cum se cădea. Aceasta pare că s-a făcut și cu voia sfinților, căci laudele închinare lor n-au nici o lipsă și au întrecut pe toate câte s-au făcut și câte se vor mai face.

Sfinții aceștia erau la statul trupului și la înfățișarea lor în chipul următor: dumnezeiescul Ioan Gură de Aur era foarte mărunț și foarte subțire, cu capul mare, ridicat deasupra umerilor, nasul lung, nările late, fața foarte galbenă, amestecată cu alb, locașurile ochilor adâncite, dar ochii mari, care îi făceau căutătura veselă și fața strălucită, deși din firea lui părea mâhnit; fruntea mare, fără par, cu multe încrețituri, urechile mari, barba mică și rară, împodobită cu păr puțin și cărunț, fălcile trase înăuntru din pricina postului desăvârșit. Mai trebuie să spunem despre dânsul că a întrecut cu graiul pe toți filosofii elinilor, mai ales cu privire la adâncimea gândurilor și la dulceața și înflorirea graiului. A tâlcuit Sfânta Scriptură și a propovăduit Evanghelia cu folos ca nimeni altul, încât de n-ar fi fost acesta (măcar că este o cutezare să zicem așa), ar fi trebuit ca iarăși să vină Hristos pe pământ. Cât privește virtutea și fapta și privirea launtrică, i-a întrecut pe toți, făcându-se izvor de milostenie, de dragoste și de învățătură. A trăit șaiszeci și trei de ani și a păstorit Biserica lui Hristos șase ani.

Vasile cel Mare era înalt și drept la stat, uscățiv și slab, negru la față, cu nasul plecat, sprâncenele arcuite, cu fruntea cam posomorâtă, asemenea omului gânditor și îngrijorat, cu obrazul lunguiet și cam încrețit, cu tâmplele adâncite, cam păros la trup, cu barba destul de lungă, cărunță pe jumătate. Acesta a întrecut cu scrierile sale nu numai pe înțelepții din zilele lui, ci și pe cei vechi. Străbătând toată învățătura, era stăpân pe toată știința; se folosea de toată filosofia înțeleaptă în lucrările sale și sporea în cunoștința tainelor dumnezeiești. S-a suit în scaunul arhieriei când era de patruzeci de ani și a cărmuit Biserica cinci ani.

Sfântul Grigorie cuvântătorul de Dumnezeu era om de mijloc la statul trupului, cu fața palidă dar veselă, cu nasul lat, cu sprâncenele drepte, căutătura blândă și veselă; la un ochi era mai mâhnit din pricina unui semn de lovitură, la pleoapa de sus; barba nu o avea prea lungă, dar era destul de deasă și tocmită, iar pe margine gălbuie. Era pleșuv și alb la păr.

Se cuvine să spunem despre dânsul că dacă ar fi trebuit să se facă vreo icoană sau vreo statuie înfrumusețată cu toate virtuțile, apoi aceasta ar fi trebuit să înfățișeze pe sfântul Grigorie, căci el întrecuse cu strălucirile viețuirii sale pe toți cei iscușiți în faptă. A ajuns la atâta înălțime de teologie, că biruia pe toți prin înțelepciunea cuvântărilor și a învățăturilor sale. Drept aceea a câștigat și numele de teologul, adică de Dumnezeu cuvântătorul. A viețuit pe pământ optzeci de ani și a păstorit Biserica din Constantinopol doisprezece ani.

Cu rugăciunile acestor trei ierarhi, Hristoase Dumnezeule nostru, și cu ale tuturor sfinților surpă și risipește ridicările eresurilor; și pe noi în unire și pașnică așezare ne păzește și ne învrednicește de împărăția Ta cea cerească, că binecuvântat ești în vecii vecilor. Amin.